

65 miljoen uur thuiszorg in 2000

Groeiende thuiszorg

Verpleging en verzorging zijn de belangrijkste activiteiten van de thuiszorg. In 2000 is bijna 65 miljoen uur verzorging en verpleging gerealiseerd, bijna vijf miljoen uur meer dan in 1998.

Thuiszorginstellingen houden zich bezig met verpleging en verzorging van mensen thuis, ouder- en kindzorg, kraamzorg, diëtetiek, preventie en entadministratie. Het aantal thuiszorginstellingen neemt de laatste jaren nauwelijks toe. Er komen wel nieuwe instellingen bij, maar er vinden ook fusies plaats. De activiteiten van thuiszorginstellingen zijn 1999 en 2000 sterk in omvang gegroeid.

Zorg aan huis

Verpleging en verzorging is veruit de belangrijkste activiteit van de thuiszorg. De bijna 65 miljoen uren verpleging en verzorging omvatten het werk van de wijkverpleegkundige en de (gezins-) verzorg(st)er, een klein deel is gespecialiseerde verpleging en

verzorging en een omvangrijk deel bestaat uit alfahulp. Alfahulpen verlenen ook huishoudelijke zorg maar doen dat niet in dienst van een thuiszorginstelling maar in loondienst van de cliënt die voor deze zorg een indicatie heeft van het regionale indicatieorgaan. Een thuiszorginstelling bemiddelt tussen de cliënt en de alfahulp en stelt een arbeidsovereenkomst op. De thuiszorginstelling verstrekt periodiek een subsidie aan de cliënt die daarmee het loon van de alfahulp kan betalen.

Baby's, peuters en kleuters

Het aantal partusassistenties bedroeg 60 duizend, het aantal kraamverzorgingen 184 duizend. Ter vergelijking: in Nederland zijn in 207 duizend kinderen geboren. Dit betekent dat bij bijna

negentig procent van alle in 2000 geboren kinderen kraamzorg is geleverd door de thuiszorginstellingen. In de kraamzorg is het aantal partusassistenties en het aantal verzorgingen sinds 1998 wel gestegen, maar door een daling van het aantal uren per verzorging blijft het aantal verzorgingsuren vrijwel constant.

Via de ouder- en kindzorg worden bijna alle zuigelingen bereikt. De dekkingsgraad ligt ver boven de negentig procent. Van de peuters en kleuters is ruim zeventig procent in zorg bij thuiszorginstellingen. Naast 3,5 miljoen consulten zijn er ook nog 320 duizend huisbezoeken afgelegd. Het aantal consulten op het consultatiebureau is de laatste jaren ongeveer constant, het aantal huisbezoeken vertoont een dalende trend.

De bijna 14 duizend cursussen die gegeven zijn, bestaan voor driekwart uit cursussen prenatale en postnatale zwangerschapsgymnastiek. Daarnaast worden in de ouder- en kindzorg cursussen verzorgd en worden consulten diëtetiek gegeven. Het aantal deelnemers aan cursus prenatale zwangerschapsgymnastiek (ruim 60 duizend) is tweemaal zo hoog als het aantal deelnemers aan een cursus postnatale zwangerschapsgymnastiek. Het aantal deelnemers aan deze cursussen is in 2000 ruim vijftien procent lager dan in 1998. Dit past in een trend die al vanaf 1993 zichtbaar is. Het aantal consulten diëtetiek vertoont in 1999 en 2000 een lichte toename.

Budget

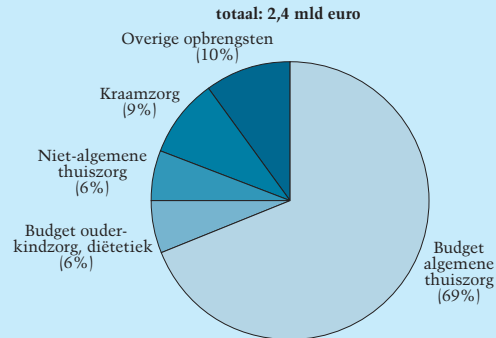
De omzet van thuiszorginstellingen bedroeg in 2000 ruim 2,4 miljard euro. Bijna zeventig procent van het budget is voor algemene thuiszorg. Tachtig procent van de opbrengsten wordt gegenereerd door de instellingen die toelatingen hebben voor zowel algemene thuiszorg als ouder- en kindzorg en diëtetiek. De opbrengsten zijn met 20 procent toegenomen ten opzichte van 1998, evenals de kosten. De loonkosten, bijna 70 procent van de totale kosten, zijn hoofdzakelijk gestegen als gevolg van de groei van het personeel en door CAO-afspraken (in de jaren 1999 en 2000 ongeveer zes procent stijging van de lonen).

De stijging van de omzet doet zich voor bij alle activiteiten, met verpleging en verzorging als sterkste groeier (21,5 procent in twee jaar) en de ouder- en kindzorg als minst sterke groeier (tien procent in de periode 1999-2000).

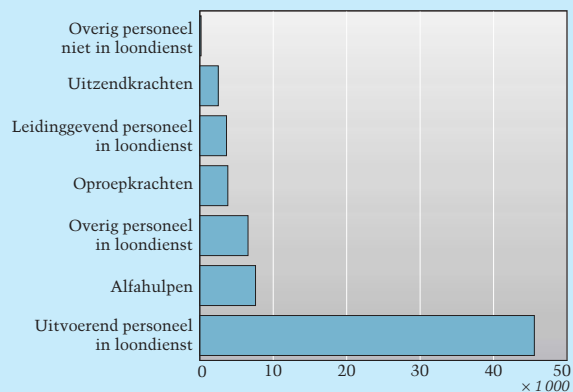
Het aandeel van de 'overige instellingen', die zich vooral bezighouden met niet-algemene thuiszorg en kraamzorg, groeit van 1,5 procent in 1998 naar vier procent in 2000. De totale opbrengsten van de 'overige instellingen' zijn in 2000 driemaal zo hoog als in 1998. Deze, veelal nieuwe, instellingen groeien dus snel, maar hun aandeel in het totale volume thuiszorg is nog vrij gering. Dat geldt niet als we *inzoomen* op de niet-algemene thuiszorg. Dit is thuiszorg die niet door een AWBZ-toegelaten instelling verleend hoeft te worden. Voor deze categorie zorg hebben de 'overige instellingen' een aandeel van 36 procent in de omzet. Wat betreft de kraamzorg wordt, in termen van omzet, de helft van de productie geleverd door pure

Thuiszorginstellingen, 2000

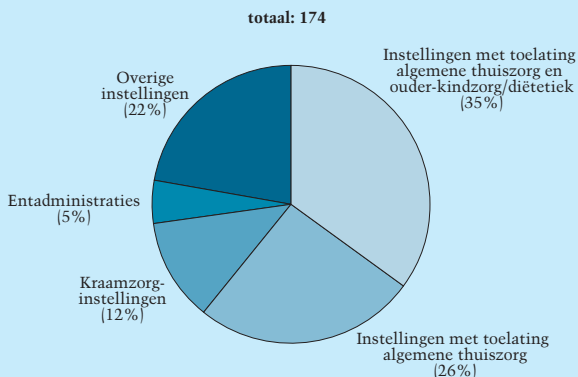
omzet naar type zorg

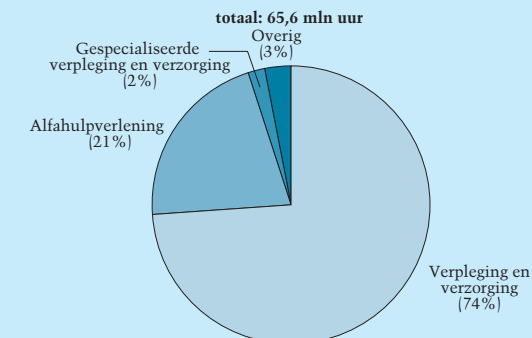
bezette arbeidsplaatsen

aantal naar type instelling

verpleging en verzorging

kraamzorginstellingen en andere instellingen zonder een toelating algemene thuiszorg en/of ouder-kindzorg.

Veel deeltijdwerkers

Indien alle betaalde arbeid in het kader van de thuiszorg wordt omgerekend naar bezette arbeidsplaatsen (voltijdequivalenten), dan zijn er in 2000 bijna 70 duizend mensjaren geleverd. Veel

Statistiek Thuiszorg

In samenwerking met de Landelijke Vereniging voor Thuiszorg maakt het CBS sinds 1998 een statistiek over de thuiszorg. Vóór 1998 hielden het Centraal Bureau voor de Statistiek en de Landelijke Vereniging voor Thuiszorg (LVT) elk een eigen enquête die afzonderlijk werd gepubliceerd. De samenwerking tussen CBS en LVT heeft begin 2001 geleid tot de publicatie van het *Jaarboek Thuiszorg 1998* en recent tot het *Jaarboek Thuiszorg 1999–2000*, waarin de ontwikkelingen in 1999 en 2000 worden beschreven. Doel van de statistiek is om de ontwikkelingen in de thuiszorg te beschrijven op het gebied van personele inzet, de diensten die geleverd worden en de resulterende opbrengsten en kosten.

In de thuiszorg zijn ongeveer 175 instellingen met tien of meer werknemers actief. In de *Statistiek Thuiszorg* wordt onderscheid gemaakt in vijf typen instelling: instellingen die zowel een toelating hebben voor algemene thuiszorg als voor ouder- en kindzorg en diëtetiek; instellingen die wel een toelating hebben voor algemene thuiszorg, maar niet voor ouder- en kindzorg en diëtetiek; kraamzorginstellingen; entadministraties en overige instellingen.

mensen in de thuiszorg werken in deeltijd, dus het aantal werkzame personen is veel groter. Per 31 december 2000 werkten er bijna 130 duizend mensen in loondienst, onder wie 22,5 duizend oproepkrachten, en 55 duizend alfhulpverleners. Daarnaast wordt nog ruim 4 miljoen uur zorg verleend door uitzendkrachten en overig personeel niet in loondienst. Het aantal alfhulpverleners is de laatste jaren stabiel, het aantal personeelsleden in loondienst is in 1999 en 2000 met tien procent gestegen.

Onder het personeel in loondienst (exclusief oproepkrachten) is het percentage deeltijdwerkers 96 procent. Het aantal werkzame personen is tweemaal zo groot als het aantal bezette arbeidsplaatsen. Gemiddeld hebben deze deeltijders dus een halve baan.

In de kraamzorg is het aandeel werkenden in deeltijd relatief laag (80 procent) en is de omvang van de dienstbetrekking relatief groot: de *parttimers* bezetten gemiddeld met drie personen twee arbeidsplaatsen. De alfhulpverleners werken gemiddeld 235 uur per jaar, oproepkrachten 290 uur per jaar.

Het ziekteverzuim in de thuiszorg is hoog. In 2000 was het 10,3 procent, veel hoger dan in de gehele gezondheids- en welzijnszorg (7,8 procent) en de gehele private sector (5,5 procent). Wel lijkt er in 1999 en 2000 een geringe daling van het ziekteverzuim plaats te vinden. ◀

Onno van Hilten

Jaarboek Thuiszorg 1999-2000. CBS/LVT (Voorburg/Bunnik 2002)